
19 de juliol: la batalla de Barcelona

Autor:

Data de publicació: 19-07-2020

"Recibirán cinco resmas de papel tipo 19" (Rebran 5 raimes de paper tipus 19). Aquest telegrama (hi ha versions lleugerament diferents) és el senyal del Director del cop, el general Mola, que esperen els conspiradors per treure les tropes al carrer a Barcelona: el 19 de juliol de 1936 a les 5.00 hores. La notícia no és una sorpresa per a ningú. A diferència d'altres punts d'Espanya, les autoritats republicanes i els sindicats estan previnguts i han fet plans per resistir.

El comissari d'Ordre Públic de la Generalitat, el capità Frederic Escofet, i el seu subordinat i cap de la Unió Militar Republicana Antifeixista a Catalunya, el coronel Vicenç Guarner, són els cervells del contraatac. A les seves ordres estan uns 2.000 agents de la Guàrdia d'Assalt i Seguretat i uns 300 Mossos d'Esquadra. Els informadors de Guarner coneixen la constitució de la junta rebe l'a Barcelona el 18 de maig, coordinada pels oficials de la Unió Militar Espanyola, i acaben detenint un capità amb documentació comprometedora. Escofet no es queda amb els braços creuats: estableix una xarxa de vigilància, relleva els caps de la Guàrdia d'Assalt en què no confia i planifica la resistència als carrers.

Un gràfic animat Mostra com les forces de seguretat i civils van detenir els rebels al preu de 450 morts i 2.000 ferits

ERNEST ALES/BARCELONA

DIMARTS, 19/07/2016 ACTUALITZACIÓ 17/07/2018-19:47

<https://www.elperiodico.com/es/ocio-y-cultura/20160719/inicio-guerra-civil-espanola-barcelona-video-5274530?jwsourc=cl>

"Recibirán cinco resmas de papel tipo 19" (Rebran 5 raimes de paper tipus 19). Aquest telegrama (hi ha versions lleugerament diferents) és el senyal del Director del cop, el general Mola, que esperen els conspiradors per treure les tropes al carrer a Barcelona: el 19 de juliol de 1936 a les 5.00 hores. La notícia no és una sorpresa per a ningú. A diferència d'altres punts d'Espanya, les autoritats republicanes i els sindicats estan previnguts i han fet plans per resistir.

El comissari d'Ordre Públic de la Generalitat, el capità Frederic Escofet, i el seu subordinat i cap de la Unió Militar Republicana Antifeixista a Catalunya, el coronel Vicenç Guarner, són els cervells del contraatac. Tenen a les seves ordres uns 2.000 agents de la Guàrdia d'Assalt i Seguretat i uns 300 Mossos d'Esquadra. Els informadors de Guarner coneixen la constitució de la junta rebe l'a Barcelona el 18 de maig, coordinada pels oficials de la Unió Militar Espanyola, i acaben detenint un capità amb documentació comprometedora. Escofet no es queda amb els braços creuats: estableix una xarxa de vigilància, relleva els caps de la Guàrdia d'Assalt en què no confia i planifica la resistència als carrers.

ARRIBA EL 18 DE JULIOL

El cop ha començat i les escoltes telefòniques revelen que la matinada de el 19 de juliol s'estendrà a Barcelona. El conseller de Governació, Josep Maria Espanya, als ordres de l'estan els dos terços de la Guàrdia Civil aquarterats a Catalunya, assegura amb Escofet la lleialtat dels comandaments de la Guàrdia Civil (el general Aranguren i els coronels Brotons i Escobar), que concentraran els seus homes a les casernes d'Ausiàs March i Consell de Cent (l'actual redacció d'EL PERIÓDICO) i a la Conselleria de Governació. Escofet demana dues vegades al general l'al comandament a Catalunya, Pla de l'encomana, que detingui 70 oficials. El general, que creu en la paraula dels seus homes, es nega. «Era lleial però idiota», dirà de l'Escofet.

Mentrestant, els dirigents de la CNT es reuneixen. Després d'haver reclamat infructuosament armes a Companys a la nit del dia 18, Durruti, els germans Ascaso i García Oliver passaran tota la nit al número 276 del carrer de Pujades, al Poblenou, a la casa del faista Gregorio Jover. Els camions i les armes que han aconseguit pel seu compte esperen en el camp del Júpiter. Quan els militars es moguin des dels seus quarters a la perifèria, les sirenes de les fàbriques donaran el senyal. Els anarquistes aixecaran barricades i els atacarán mentre marxin pels carrers.

Tot està preparat perquè s'enfrontin als carrers totes les unitats de la guarnició de Barcelona (dos regiments d'infanteria, en Iso casernes del Bruc i el carrer Wellington, dues de cavalleria, als carrers Tarragona i Lepant, dos d'artilleria, en Sant Andreu i l'avinguda Icària, i un batalló de sapadors, a Hostafrancs) contra uns 2.500 agents de seguretat. D'entre els militars, només intervindran en favor de la República l'aeròdrom del Prat, els avions atacarán les casernes rebels, i 80 soldats d'intendència.

MATINADA DEL 19 DE JULIOL: COMENÇA LA SUBLEVACIÓ

A partir de les 4.30 de la matinada del 19 de juliol, els rebels detenen als oficials lleials a les casernes, se'ls sumen tres centenars de civils de la trama civil del cop (més carlistes que falangistes) i marxen sobre el centre. Les seves forces, però, estan en quadre. Part de la guarnició està de vacances i una altra part de la força revoltada ha de quedar-vigilant les casernes i als oficials que no s'han sumat al seu esforç. Marxaran, armats, amb tota l'artilleria per repetir el bombardeig de Palau de la Generalitat d'octubre de 1934 però sense prendre massa precaucions, per a ocupar els seus principals objectius: Les cruïlles que controlen l'accés a centre de la ciutat (places d'Espanya, Universitat, Catalunya i Cinc d'Oros), els centres de poder civil (Telefònica, Correus i Telègrafs, Ajuntament, Generalitat, la Comissaria General d'Ordre Públic de la Via Laietana i la Conselleria de Governació, l'antic Govern Civil) i les dependències militars de Drassanes i capitania, on el capità general s'oposa al cop i teòricament segueix al comandament però sense que cap dels seus subordinats li facin gens de cas. Els rebels inicialment obliden en els seus plans la importància de prendre les emissores de ràdio, Ràdio Associació i Ràdio Barcelona. Quan caiguin en el compte ja serà massa tard.

Els espera la Guàrdia d'Assalt a Diagonal / passeig de Gràcia, Pla de Palau, Correus, la plaça de Catalunya, la plaça d'Universitat i la comissària de Via Laietana, on Companys i Escofet estan al comandament. La CNT resistirà sobretot a les barricades de Sants, el Paral·lel i la Rambla.

A les 12 hores acaba la primera fase de la batalla. Un regiment d'artilleria ha estat rebutjat a l'avinguda Icària (guàrdies d'assalt i sindicalistes han utilitzat com barricades mòbils bobines de paper premsa), un altre de cavalleria a la Diagonal, un altre regiment d'artilleria al carrer de la Diputació i forces del regiment de infanteria del carrer Wellington, que ha vacil·lat però finalment s'ha dirigit a prendre Ràdio Barcelona, ??al carrer de Casp. Els militars controlen però les seves casernes les places d'Espanya, Colom, Universitat i Catalunya i la Bretxa de Sant Pau al Paral·lel, però la Guàrdia d'Assalt els impedeix penetrar a Ciutat Vella, mentre els sindicats els fustiguen per la rereguarda.

GODED ES POSA AL COMANDAMENT

El general Goded arriba des de Mallorca en hidroavió per prendre el comandament, un cop ha controlat l'illa il han informat erròniament que el cop progressa a Barcelona. Fins a aquest moment estava a el comandament del cop el genera l'a el comandament de la brigada de cavalleria, Fernández Burriel. Goded se'n adona immediatament que les operacions han estat fins al moment descoordinades i maldestres, descobreix sorprès que ningú ha arrestat Pla de l'encomana i ordena la seva detenció i reclama per telèfon a Aranguren que la Guàrdia Civil se sumi al cop, sense èxit . Malgrat els seus esforços, Godes no aconsegueix revertir la situació.

SURT LA GUÀRDIA CIVIL

L'hora de la veritat arriba quan Escofet demana que entri en joc la Guàrdia Civil. Una columna de 800 uniformes verds, sota el comandament del corone l'antonio Escobar, amb el seu bastó de comandament sota el braç, desfila per la Via Laietana a les 14 hores. Companys i Escofet, al balcó, contenen l'alè. Escobar es quadra, es posa a les ordres del president de la Generalitat i es dirigeix a assaltar els reductes militars a les places de Catalunya i Universitat. Poc abans, uns 200 guàrdies d'assalt han recorregut els túnels de metro per irrompre en plena plaça de Catalunya sortint per les bocanes del suburbà. A partir d'aquest moment la jornada està guanyada.

A la tarda forces de seguretat i civils, que no deixen de multiplicar-se a mesura que es fan amb les armes dels militars rendits, assalten capitania i arresten Goded, a qui Companys, ja a la Generalitat, convenç per comunicar per ràdio la seva rendició: "La sort m'ha estat adversa, i jo he quedat presoner. Per tant si voleu evitar que continuï el vessament de sang, els soldats que m'acompanyaveu quedeu lliures de tot compromís".

L'HORA DE LA CNT

El seu missatge desactiva la revolta a la resta de Catalunya. Els últims reductes cauen el dia 20 : la columna de

cavalleria que s'havia refugiat al convent dels carmelites es rendeix a la Guàrdia Civil, però els civils entren a sac, executen als frares i decapiten el coronel de la força. Les Drassanes cauen en un assalt encapçalat pels anarquistes, que també s'avancen a la Guàrdia Civil, arriben els primers a la caserna d'artilleria de Sant Andreu i es fan amb 30.000 fusells.

La CNT/FAI queda propietària del carrer. Juan Garcia Oliver proposa prendre el poder i anul·lar la Generalitat. No obstant això, la majoria dels sindicalistes prefereix integrar el 21 de juliol al Comitè Central de Milícies Antifeixistes, que escapa a el control de Companys i exerceix un poder revolucionari durant nou setmanes. Aquest estiu la violència revolucionària acaba amb les vides de 3.400 persones. Escofet, sense qual "els militars revoltats" haurien triomfat a Barcelona, dimiteix per no convertir-se en «el comissari del desordre públic».